NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1688 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ BA 31 OCTOBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DÉPOT LEGAL INDOCHINE N° 548

	HANOI							
	Hanoi	Hanoi ngoại ô đến nhà	Hanoi ngoại ô đến tỉnh	Hanoi ngoại ô đến Trung-kỳ và Tourane	Hanoi ngoại ô đến Nam-kỳ và Cambodge	Hanoi ngoại ô đến Lào và Thượng-du Bắc-kỳ	Hanoi ngoại ô đến Nhật-bản, Chine, Siam, Philippines	Tonkinois
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00		
Các làng và các công-sở	»	3.00	3.60	3.60	3.60	9.00	»	
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50		
Ba tháng . .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25		
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75		

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 063 de large.

Une seule insertion. . . . 0$50 le c/m

Par contrat annuel

Par continuation et par insertion. . . . . 0$12 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . 2$ la ligne

Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants

Thời-đại dầu-mỏ

Lâu nay nước ta dùng dầu mỏ đã quen rồi, từ thành-thị đến nhà-quê, không đâu là còn dùng dầu thảo-dầu để thắp nữa. Dầu ấy lấy ở đâu, giá cả cao hạ thế nào người mình cũng không cần biết, chỉ biết rằng của người Tây đem bán thì gọi nó là dầu Tây hay là dầu hỏa mà thôi. Vậy mà dầu mỏ là một chất tối quan-trọng cho các nước văn minh ngày nay, như ít lâu nay nước Pháp phải gọi là vấn-đề thông quốc.

Lúc mới tìm thấy thì dầu mỏ chỉ dùng để thắp đèn mà thôi, mãi đến cuối thế-kỷ vừa qua, người ta mới biết dùng nó ở trong kỹ-nghệ. Kỹ-nghệ dầu mỏ mỗi ngày một phát-đạt trông thấy, chẳng phải nói dầu xa, cứ xem cái số dầu của hoàn-cầu ngày nay thì rõ. Như ở giữa thế-kỷ mười chín thì cả hoàn-cầu lấy được có 40 vạn thùng, đến đầu thế kỷ này được hơn 123 triệu thùng, mà đến năm ngoái thì lên tới 750 triệu thùng.

Dầu mỏ là gì? Người Lước ta dùng quen thì chỉ biết có một thứ là dầu đốt mà thôi, mấy nhà giàu, có xe ô-tô chạy thì biết được hơn một thứ nữa vẫn gọi nôm là dầu *xăng* (essence) mà vì tất đã mấy người biết nó do dầu mỏ mà ra, nhưng còn nhiều chất nữa cũng bởi dầu mỏ mà ra và người ta thường dùng trong kỹ-nghệ là *benzine paraffine, vaseline.*

Cái gốc tích dầu mỏ ở đâu thì chưa biết rõ. Các nhà địa-chất học cho nó là bởi động-vật, thực-vật tan nát ở trong một cái bể mặn mà ra, nhưng cũng có nhà bác-học khác cho là ở các hỏa-diệm sơn mà ra.

Nhưng sự biện thuyết ấy, xin để những các nhà bác-học, ta chỉ nên biết rằng dầu ấy là lấy ở dưới mỏ lên mà thôi.

Mỏ dầu thì nhiều nước có, song đứng đầu hoàn-cầu là nước Hoa-kỳ, chỉ trong năm 1921 mà lấy được 470 triệu thùng, nghĩa là già nửa cái số tổng cộng của khắp thế-giới; thứ hai đến Mễ-tây-cơ (Mexique) cũng ở bên Mỹ được 195 triệu thùng, nước Nga (Russie) trước kia dầu mỏ cũng nhiều lắm, có khi ngang với Mễ-tây-cơ, song từ ngày bị phong-trào Quá-kích đến giờ thì các mỏ biếng khai cho nên mỗi năm mỗi kém dần. Rồi đến Đông Ấn-độ phía đông (Indes orientales Néerlandaises), Ba-tư (Perse) Lỗ-mã-ni (Roumanie), Bí-lô (Pérou), vân vân.

Từ xưa đến giờ, dầu mỏ khai được bao nhiêu là tiêu thụ hết bấy nhiêu, kể những vật-chất ở trong thế-giới, dễ chỉ có dầu mỏ là không phải lưu trữ nhiều để đợi người tiêu thụ mà thôi.

Dùng nhiều dầu mỏ nhất là nước Hoa-kỳ, đông niên có phần gần tới 550 triệu thùng nghĩa là tiêu thụ quá cái số của mình sinh sản được, bởi vậy mà Hoa-kỳ phải mua dầu của Mễ-tây-cơ, phải lo kẻ chiếm lấy dầu trong thế giới, thành ra phải cạnh tranh với Anh một cách rất kịch-liệt về vấn đề dầu mỏ.

Liệt cường sở-dĩ phải khai cuộc chiến tranh vô hình với nhau về vấn-đề dầu mỏ là vì than mỏ ngày nay đổi với dầu mỏ đã mất giá-trị đi rồi, nước nào mà không có dầu mỏ thì hải quân lục quân dù nhiều cũng là vô dụng mà phải coi mình như là bị dầy làm tôi thuộc nước khác vậy.

Cứ xem ngay cuộc chiến-tranh kinh thiên động địa vừa qua thì đủ rõ. Nước Đức trong năm 1915 sở dĩ phải tạm bỏ thế công ở mặt Pháp mà đánh Galicie với Roumanie là tại thiếu dầu mỏ; nước Đức bị lún ở mặt Đông âu. cũng là tại hết dầu mỏ cho tàu bay, xe hơi chở quân lính. Trong tháng ba năm 1918 mặt Pháp xuýt bị lún cũng là tại thiếu dầu, mà cái công của Hoa-kỳ giúp Đồng-minh chiến thắng là bởi mười vạn tấn dầu mỏ lúc bấy giờ đang chở trên mặt Thái-bình-dương đem đến hơn là bởi mười mấy vạn quân Hoa-kỳ.

Vì thế mà ngày nay Anh với Mỹ tranh nhau các mỏ dầu ở hoàn-cầu một cách rất kịch liệt, song ở đây là người chọi với người hơn là nước chọi với nước. Mỗi bên có một ông vua dầu mỏ, nước Anh thì ông Henri Deterding là chủ công-ti Royal Dutch và Hoa-kỳ thì ông Bedfart là chủ công-ti Standard Oil, đến nỗi người Pháp thường ví chủ công-ti Anh như là Nã-phá-luân dầu mỏ vậy.

Hiện nay số dầu mỏ của Hoa-kỳ tiêu thụ dầu đã bằng số cả hoàn-cầu thì sau này tiêu thụ không biết đến đâu nữa, người ta ước có lẽ chưa hết một đời mà dầu của Hoa-kỳ sẽ hết cả.

Nước Anh độ mươi năm về trước thì ngoài những mỏ dầu ở trong nước thì ở ngoài không có mỏ nào khác, vậy mà ngày nay đã chiếm được đến một nửa số dầu của khắp hoàn-cầu. Như ở Mễ-tây-cơ là nước rất nhiều mỏ dầu, đáng lý ra thì hình như của Hoa-kỳ, thế mà bị Anh chiếm mất cả. Những số tàu chở dầu mỏ của Anh ngày nay đã được 252 chiếc, chở được một triệu 30 vạn tấn, mà Hoa-kỳ thì chỉ có 191 chiếc với một triệu tấn mà thôi.

Vì lẽ gì mà các nước phải tranh nhau chiếm lấy dầu mỏ như vậy ? là vì dầu mỏ dùng để đốt máy xe-hoả tiện lắm, như là ở bên Hoa-kỳ, bên Nga, hay là ở phía nam châu Mỹ. Nhưng dùng để đốt máy tàu thủy thì lại tiện nữa, vì chứa nó không mất mấy chỗ như chứa than mỏ, lại không phải nhiều người phục-dịch vào việc đốt máy như là các tàu đốt than vậy.

Thứ dầu nhẹ của nó là dầu *xăng* «essence» tức là cái hồn của kỹ-nghệ ô-tô với tàu-bay, nghĩa là hai cái khí dụng tối yêu cho việc bảo thủ quốc gia ngày nay vậy. Ai cũng biết rằng cuộc chiến-tranh ngày nay chẳng những chỉ ở trên mặt đất hay trên mặt nước thôi, mà lại cả ở dưới nước với trên trời nữa. Bởi thế dầu mỏ lại càng có giá-trị, mà đến cả những lúc bình thời cũng vậy. Bởi thế người ta nói rằng dầu mỏ cứ hãm đường trong mươi ngày là đủ khiến cho máy bay gãy cánh, cho xe phải lốp phải liệt bánh xe, thành thử cái nước giữ được bá-quyền trong hoàn cầu lại là nước có nhiều dầu mỏ hơn cả.

Kể các liệt-cường thì nước Pháp là nước tiêu thụ dầu mỏ cũng nhiều lắm, nhất là từ khi chiến-tranh đến giờ kỹ-nghệ phi cơ của Pháp lại đứng vào hàng thứ nhất, thì cái số dầu tiêu thụ lại càng nhiều lắm. Như trước khi chiến-tranh mỗi năm tiêu thụ hết 40 vạn tấn mà ngày nay lên đến một triệu tấn, tiền phí tổn là một nghìn triệu francs.

Mỏ dầu của nước Pháp và các thuộc-địa so với cái số tiêu thụ hàng năm ấy thì lại ít lắm, bởi vậy mà ít lâu nay Chính-phủ phải lấy làm lo mà gọi vấn-đề dầu mỏ là vấn-đề thông quốc. Một đàng thì các nhà chính-trị lo toan về việc tìm mỏ ở các nước giải giác khắp trên hoàn-cầu, một đàng thì các nhà khoa học hết sức tìm cách lấy chất rượu thế cho dầu *xăng* trong việc dùng máy tự-động. Về việc đó các công-ti tư-động xa đã thí-nghiệm nhiều mà nghe đâu cũng có công hiệu. Nếu thật như vậy thì Đông pháp cũng có phận nhờ về đường lý-tài vì những chất nầu rượu nước ta thật nhiều vô tận.

V. Đ.

Nhân dịp lễ Toussaint, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 1689 đến ngày thứ sáu 3 Novembre 1922 mới ăn-hành.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 30 Octobre 1922

Việc nước Ý

Bộ đại-sứ ở Paris có tiếp được bức điện tín gởi đến nói rằng hiện tình nước Ý ngày nay không có điều gì quan ngại nữa.

M. Salandre từ chối không nhận việc lập tòa Nội-các, thì Ý-hoàng cử M. Mussolini lập tòa Nội-các. Ở Rome có tin đến nói rằng M. Mussolini có ba-các rằng việc đảng bảo-thủ trật-tự vẫn-động trong đêm ngày hôm thứ sáu đặc thắng lắm. Lại có tin rằng biện nay ở Rome bình yên như thường, không xảy ra điều gì quan-trọng cả. Quang cảnh ở Rome vẫn như thường. Đảng bảo-thủ trật-tự có xông vào một nhà bội quán của đảng đại-đồng mà hủy hoại đồ đạc.

Cái giải thưởng Balzac

Cái giải thưởng Balzac đã chia cho hai nhà tiểu-thuyết Baumann và Girandoux.

Xe hỏa đụng nhau

Tin Saint-Etienne. — Một cái toa cấp hành đụng phải một toa xe hàng ở nhà ga Châteaulendren. Mười bốn người chết và ba mươi người bị thương.

LỜI ĐÀN BÀ

Chấn-chỉnh nữ-công

Muốn cho bèn phe đàn-bà con-gái có giáo-dục chính-đáng, nhân-cách hoàn-toàn, thời không phương-dạy nào hay cho bằng phương-dạy cho học tập nữ-công; mà nữ-công là những nghề nghiệp gì, nếu đàn-bà con gái làm được, thời nên dạy cho hết thảy mọi việc như đàn ông con trai, không phải cứ một việc nữ-hồng tinh tế mà là đủ. Ấy cái vấn-đề chấn-chỉnh nữ-công sở-dĩ phát-doan ra trước hốn chữ đến đó, là do một đoạn sau này hàm-súc vô-hạn ý tứ, mà tôi muốn giải tỏ cùng bạn chị em đồng-bào vậy

Chị em ai cũng hiểu lẽ thường tình thiên-hạ hay khoa mới, ăn dụng ngải rồi là thói xấu. đã có tai mắt đứng trong trời đất, thời phải lo cho thâu được vững vàng, làm thế nào cho có sức khỏe mới chống nổi với gió đơn mưa kép, bề trần lai láng, sóng đào cuồn cuộn ; cha mẹ giáp ta chẳng qua là buổi thơ ấu, chờ kịp đến khi khôn lớn. còn phải có gia-thất, có chồng, có con, dạy khoai gái muống, con một chàu đoàn, có lẽ nào nối tóc hai sau mươi, mà lo cho ta giá đời ra. Cho nên người trước đưa ta tới đâu tất sau này ta phải đưa người sau ta cũng tới đấy, cứ thế mãi mãi mà đi, mới thành ra có xã-hội nhân-quần, mới có đạo phu-phụ phụ-tử ; vậy thời mỗi người là phải có một tài-năng, kinh-doanh lấy một sự nghiệp, để mà làm cho nên nếp nhân-phận chức-vụ của mình, nếu người làm cha mẹ khi trước, mà không có sự-nghiệp chi cho khỏi con cái sau phải hèn kém thua người. con mà tồi tàn ăn có làm không, là lỗi tại cha mẹ, sống tay chẳng có công nghệ gì thời không có tiền của mà tiêu dùng, ít không thể giữ vẹn nhân-cách.

Ôi, nhân cách không còn, thời luân-thường đạo-đức suy đồi hết thảy, muốn cho mọi người biết trọng nhân-cách, thời giáo-dục nên thi-hành làm sao ; thiết-tưởng trường nữ-công tất phải có, phải bắt buộc hết thảy nữ-giới không bọn người nào giàu nghèo đều phải học tập công-nghệ hết thảy, nhiên hậu giáo-dục mới hoàn-toàn, chớ cứ dạy cho biết nghĩa đại-cương, mà không biết chi đến sinh-kế ở đời, thật khó lòng giữ vẹn nghĩa-vụ của bổn-phận ; song nữ-công về đường kim chỉ, gặp cái thời buổi bây giờ, là văn-minh thời-đại, cơ khí lanh chóng, thập bội thủ-công, ấy là một điều gian-nan cho nghề nữ-hồng khó xuất đầu mà tranh đành cho kịp, nếu không sớm liệu phương bồ-cứu. chẳng hóa ra đàn-bà con gái, không có nghề nghiệp mà dung thân hay sao ; bèo lắm, thời làm cái gì ? bảo học, thời học làm sao ? Có phải học cho biết đạo làm vợ làm mẹ, mà biết dâu mới ra, để làm vợ, làm mẹ đâu, còn phải làm một người con gái đã, nếu người con gái không có nghề nghiệp, chẳng là làm lụy cho cha mẹ hết sao, nói đến làm công việc nhà, nhưng nhà nào có phải cũng là nhà sang trọng hết thảy đâu, mà người con gái nào cũng được sinh trưởng trong nhà phú quí mà hưởng cái hạnh-phúc gia-đình hết thảy đâu, nông mong ngỏi đó để chủ-quí kinh-lý gia-chánh ; có nhà gia-tư vừa mới xép, có nhà chạy bôm không có mai, còn có công việc gì mà làm, cho nên trong xã-hội có mấy hạng người hình thức khác nhau nhiều lắm, không có thể lấy ý-kiến riêng một nhà, suy khắp cả mọi nhà cũng như mình, mà phép giáo-dục đàn-bà con gái biết công-nghệ, thời thực là một phép tối cao thượng, dù gặp cảnh-ngộ nào, là cũng thi-thố được hết thảy. Có sao các nhà giáo-dục không để tâm suy xét, mà nỡ những bỏ cho đành, phương chi các nhà đã có gia tư vật lực, cần phải sửa sang sắp đặt việc nhà cho được chỉnh-tề, thời toàn là kẻ khí trước cũng đã trải bao phen khó nhọc tần-tảo kinh-doanh lắm, nên mới có ngày nay ; thế thời có dạy con cái cũng phải dạy cho biết cách sáng-nghiệp, rồi mới dạy cách thủ-thành chớ.

Người ta qui hồ học tập công việc khi còn tuổi trẻ, nếu bỏ qua cái thời giờ qui báu ấy đi, không bao giờ mong có lại được, đáng tiếc thay.

Đạm-phương Nữ-sử

Hội Việt-Nam Thanh-niên

Hỏi bạn xem báo

Hiện nay chúng tôi có mở một cuộc lạc-quyên để giúp vào Hội Việt-Nam Thanh-niên.

Kỳ lạc quyên trước khánh-thành vào ngày 6 Octobre năm nay do quan Thống-sứ làm chủ tọa đã được nhiều các quan Tây Nam tới dự lễ và kỳ giấy quyên tiền, số danh sách các ngài quyên tiền đó ngày mai chúng tôi đăng lên báo trương.

Công cuộc hội nguyên là do ý riêng quan Đại-úy Monet, cốt là để mở mang trí-thức cho những con cháu yêu quý của Việt-Nam nhà. Mục-đích ấy trước đã viết đăng ở *Nam-phong* mà chúng tôi đã trích ra đăng ở số báo hôm qua. Hội đã được tất cả các quan trên ở Đông Pháp cho phép và lại được quan Thống-sứ Bắc-kỳ đã đến chứng kiến lễ khánh-thành cho ngày hôm sau tết trung thu mới rồi.

Tại sản của Hội đến nay là chỉ nguyên có tiền của quan Đốc đã xuất ra và của các bạn-hữu hảo tâm của ngài giúp cho. Nhờ có tiền ấy ngài đã thiết lập được Nhà hội và sắm sửa được những đồ-đạc tử-tế lịch-sự. Nhưng tài-sản đó không đủ trang giải được hết các khoản đã chi-tiêu rồi, và để chi-phí các việc cần cho sự sinh-hoạt và sự tiến-hành của Hội, như là những việc chữa-sửa lại cửa-nhà, đồ-đạc, bàn-ghế, đồ chơi, máy chớp-ảnh, máy hát, tiền mua báo, nước rửa, điện thắp, tiền công người làm (phải có một người thư-ký, một người quản-lý, một người giám-sát, một người bếp, một người chạy giấy, một người làm vườn và mấy người bồi-bộ v. v.) Hội mở ra không phải chỉ riêng cho học-sinh Cao-đẳng, mà để cho cả những học sinh các trường Lycée, trường bảo-hộ, các trường tư và cả những thiếu-niên học-sinh cả làm ở các sở, nói tóm lại là cho tất cả những thiếu-niên từ 17 đến 30 tuổi đã có học-hành ít nhiều. Vì lẽ đó, lấy số tiền nhập-cấp rất nhỏ của hội-viên, để định là mỗi tháng 0p. 20, thì không sao đã đề chi phí một khoản trong những số chi-tiêu to đã kể ở trên.

Vậy nay rất cần là An-nam phải có sức mình để giúp vào công-quỹ, và lại công-quỹ đó đã nhờ một người Tây vì lòng yêu mến mà lập ra để ích lợi cho con cháu mình, thì phải đem tâm lắm nữa. Phải làm sao mà tỏ ra rằng : cái công-quỹ này của một người ngoại-quốc đã tốn phí lập nên đó biết cả những người An-nam đã biết nghĩa-vụ hợp-quần xã-hội, thì coi làm quý hóa lưu tâm hoài-bão. Vậy người giàu phải bỏ ra nhiều giúp cho người nghèo, và ai ai cũng phải tùy sức mình mà quyên vào nhiều ít, dẫu ít thế nào cũng đừng ngại ; người nghèo bỏ ít, lại càng làm một cái gương tốt lắm, vì thế lỗ ra rằng mình cũng biết nghĩa hợp quần, hết lòng thương yêu lo lắng cho con cháu, và làm hết bổn-phận mình nên vẻ vang cho quốc-gia, như người giàu bỏ quyên những số tiền to vậy.

Nay tất cả quan dân Annam ở các tỉnh cũng như ở Hanoi cũng đều hoan-nghênh công-quả này lắm, vì Hội đã có mục-đích về quốc-gia, và trong Hội-quán lại có nhà cho học-sinh ở các tỉnh xa đến lưu-trú, để khỏi được những sự tốn hại.

Ấy vì có thế mà chúng tôi nay đề những tờ biên tiền quyên, xin các ngài biên số tiền mà các ngài có thể quyên cho Hội vào đó cho. Hết cả những số tiền quyên ấy sẽ đem ra đăng vào báo chúng tôi và biên vào sổ sách của Hội, có hội-đồng là những thiếu-niên Annam đứng điều việc quản-trị kiểm-soát.

Và lại, những người quyên cho Hội một số tiền từ 250 đồng trở lên thì sẽ được chức là Sáng-lập hội-viên, và sẽ có bằng-cấp của Hội, bỏ vào ống sơn gội đặc kinh lồng. Những người quyên cho số tiền từ 25 đồng trở lên, thì sẽ được chức là Tán-trợ hội-viên, và cũng có bằng cấp. Những tên các Sáng-lập và Tán-trợ hội viên sẽ ghi vào bảng Vinh-dự treo ở hai bên bàn thờ Hội-đường. Còn những người quyên cho hội số tiền từ 5 đồng trở lên, thì được chức là Tán-trợ hội-viên và có thẻ cấp riêng. Nay quan Đốc bằng lòng nhận làm bảo tín riêng cho những học-trò có phụ-huynh, thảo-bá làm sáng-lập hay Tán-trợ hội-viên, giao-gởi mà thôi. Sau nữa những thiếu-niên Đông-pháp từ 17 đến 30 tuổi, quyên cho 24 đồng (nghĩa là mười năm mỗi tháng 0p. 20) thì được chức là Niên hội-viên và cũng có thẻ cấp riêng. Ngài nào muốn làm danh-dự hay Niên hội-viên thì xin biên vào tờ quyên cho.

Vậy chúng tôi xin ngài tây sức gia tâm biên tên vào những tờ quyên này cho. Mong rằng những tờ quyên này sẽ đầy đặc cả và chúng tôi phải thêm những tờ tiếp nữa. . . Bấy giờ chúng tôi sẽ được vui lòng mà xướng tụng lên rằng : « Chúng tôi xin thay mặt cho thiếu-niên Annam mà bái-tạ các vị bảo-tâm Annam ! »

Lời chú : Những tiền quyên hoặc ngươi đem đến hay là gửi mang-đa đến tòa báo cũng được. Những tiền quyên ấy sẽ có ghi chép ở trong số lạc quyên.

Sổ lạc-quyên sẽ bắt đầu mở từ ngày hôm nay trở đi.

Hội Quan-lại ái-hữu

Bài diễn-thuyết của quan tạm thời Hội-trưởng Phạm-văn-Thụ khi khai đại-hội-đồng hội Quan-lại ái-hữu

Thưa các ngài,

Hội chúng ta sáng lập mới hai tháng nay, chẳng qua tỏ chút tình đoàn thể thân-ái với nhau, qui-tích lẫn nhau, nào có phải trường học Pháp-chính đâu, khoa thi thứ phải đâu, thế mà sĩ cũng công-nhận cái mục-đích ái-hữu, hoan-nghênh cái chủ-nghĩa ái-hữu, vào hội đã đông vai thế này, đủ biết ở trên thế-giới, đạo-đức vẫn có về cường-quyền; rất gặp cuộc công lợi cạnh-tranh, phong-trào sô đẩy mạnh lòng, mà hồn liêm-sỉ đâm quan lại ta đối với tổ-quốc hơn hồn nghìn năm đúc nên một khối linh-thiêng, gọi đến lúc nào tỉnh ngày lúc ấy.

Đã gọi là hội viên trong Hội, đã gọi là hội viên trong Hội quan-lại ái-hữu, kể trật tự thì có tôn ty sai-đẳng, mà đối cảm-tình thì cốt-nhục chi thân. Nước ta trước kia, trong phái-quan lại tinh nghị hẳn còn đơn sơ, cùng làm với nhân một tỉnh thì gọi là bạn đồng liêu đồng thành, chẳng qua mới kết hợp một cái giấy tiến đoàn-thể, từ khi song nhận-đạo trần khắp thế-giới, đồng nào phải ấy, công thương còn có hội công thương, thì quan-lại phải có hội quan-lại, cũng là nghĩa góp ngói thành bề, góp cây nên rừng. Hội ta đây trải qua bội phần-

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chụp. Nhờ bạn Hứa Quốc Lương. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

luận đã lâu, nay đến buổi thực-hành, đáng cho là muộn rồi, nhưng mộng dẫm lâu thời nở chồng, hoa khai chậm thời lại thơm, phẳng phất bên ngọn cờ Khai-trí tiến đức, gây nên một cái đảng sáng-bạch danh-dự, kinh trọng nghĩa-vụ, để bảo thủ lấy quyền lợi thực thích hợp một cái cơ-hội rất tốt, tôi xin cầm tạ quan Thống-sứ Monguillot, quan nguyên Khâm-sứ Tissot đã giúp cho Hội chóng thành-lập và xin cám ơn các quan Hội-đồng Lâm-thời trị-sự, nhất là quan Thiếu Hoàng, quan Thượng Lê, quan Đô-thống Đỗ có công-đức với hội nhiều.

Tạo-hóa sinh ra cỏ nước thì có dân-cỏ dân thì phải có quan-lại, khắp hoàn-cầu không cứ là Đế-quốc, là Vương quốc hay Hầu-quốc, quan lại giỏi thời nước chóng thịnh, quan-lại dở thì nước suy hèn; muốn xét vận-mệnh trong nước thịnh suy thế nào, thực đúng như cái hàn thử sích. Kể ra vận quốc chính thể có khác nhau, nhưng trách-nhiệm đều trông vào quan lại, chính thể công-hòa, chủ quyền ở dân nhưng quan-lại tức là thượng-quan-giữ-việc; chính thể nước lập hiến, quan-dân cộng-trị thì quan lại đứng ở giữa mà san-sánh chủ-quyền; chính thể quân chủ như nước ta thì trên thay mặt Vua, dưới cai-trị dân, quan lại thực đảm nhận một thứ quyền đặc-biệt; phận sự quan lại nước ta, trước kia chỉ làm trọn bốn chữ «trí chủ trạch dân» là đủ, nay đã là trong đối với Triều-đình, ngoài đối với chính-phủ Bảo-hộ sao cho đầu thế, vậy thì nghĩa-vụ của quan-lại nước ta có nặng hơn quan-lại các nước mà danh-dự quan lại ngày nay có nhẹ khó bảo trọng hơn quan lại ngày xưa.

Quan-lại đối với dân có hai thứ huy hiệu rất chánh đáng: một là «dân chi phụ-mẫu» đã ai minh làm phụ mẫu thì phải coi dân như con, nuôi con dạy con gây dựng cho con, máu chảy ruột bầm, tay dứt ruột sót, con cái song-sương thời ta sung sướng con cái đau thời ta đau; một là dân chi công bộc. đã nuận công bộc thì phải coi dân như chủ nhà, thương chủ nhà, yêu chủ nhà giúp đỡ cho chủ nhà, bát cơm chén máu, mảnh áo lần da chủ nhà vui thì ta vui, chủ nhà lẻ thì ta tế, cảm-tình càng đôi với dân bao nhiêu càng mật-thiết bao nhiêu thì danh dự và nghĩa-vụ của quan-lại càng cao-trọng bấy nhiêu. Phạm vi danh-dự nghĩa vụ kể rất bao la, tóm lại chỉ trong ba đức tính: thanh, thận, cần, giữ sao cho viên mãn; cẩu thận cần mẫn còn thuộc về nghĩa vụ bắt buộc ta phải thực hành, duy đức thanh-liêm là đặc-tính của giới phẩm chức, không như nước sáng như gương, mực không thể bôi đen mà vàng không thể bôi nhọ, người có đức thanh-liêm cũng như đồng hồ có giây bốn, giây hồn vững thời suy ra các hộ máy, nào là cẩn-thận, nào là cần-mẫn, hết thảy đều linh động mà hoàn toàn.

Hôm quan-lại tả ở đâu, liêm-sĩ còn thời hồn còn, liêm-sĩ tiêu thời hồn tiêu. Nay thử hỏi hồn liêm-sĩ thế nào? mất chưa đến nỗi mất, nhưng còn cũng hơi gọi là còn, thoi thóp ở trong đám cạnh tranh kịch-liệt này kíp bảo nhau thiết lập đàn tràng, kéo cờ phan chiêu lấy hồn thời hồn còn, nếu không tăng mỗi người một bụng như chuyện lắm sẻi không ai đóng cửa chùa, thì hồn sẽ có ngày tiêu diệt. Hồn liêm sỉ mà đến nỗi tiêu diệt, thì quan trường chẳng ra sòng cờ bạc, chẳng ra chợ bán buôn, chẳng phải nơi đi đến danh dự, còn nghĩ gì đến nghĩa-vụ, khéo vơ vét cho là giỏi, nhón bớt bề mặn: thạo thờ phụng cho là tài, ra luồn vào cúi. Thậm chí rán sành ra mũ đến giới thấp suốt ngày, chật cây tra cành, ngồi bốt sắc hơn giáo mác; mặc chuyện tuần lương, mặc bia đức-chính, qui hồ bút lấy mâu mè để bẻ lấy thân gia, làm cho dân mất hết cả cái cảm-tình quan ra nha gần, gây nên tiếng oán; quan hai lại một, để làm trò cười; rất nỗi kẻ cướp đêm kẻ cướp ngày, thà quan lại ra mặt; mẹ chồng sau mẹ chồng trước, rắn quan lại luồn mồm; sấp xuất hiện một cái hiểm tượng rất ghê trong giới hạn quan dân lễ cách

Đội ơn đức Kim thượng tuyên dụ khuyến liêm và cấm ơn quan Toàn-quyền Beau trước đã hạ lệnh cấm lạy, toàn là cách chiêu hồn liêm sỉ về phần tinh thần. Hiện đây chính-phủ thực hành, nghị-định tăng lương, lại là cách chiêu hồn liêm-sỉ về đường vật-chất.

Ngán nỗi! mông mênh bể hoạn bờ đậu khó tìm; nghỉ ngút hơi đồng mêu tham mà quên đặc-biệt; phận sự quan lại nước ta, trước kia chỉ làm trọn bốn chữ «trí chủ trạch dân» là đủ, nay đã là trong đối với Triều-đình, ngoài đối với chính-phủ Bảo-hộ sao cho đầu thế, vậy thì nghĩa-vụ của quan-lại nước ta có nặng hơn quan-lại các nước mà danh-dự quan lại ngày nay có nhẹ khó bảo trọng hơn quan lại ngày xưa.

Quan-lại đối với dân có hai thứ huy hiệu rất chánh đáng: một là «dân chi phụ-mẫu» đã ai minh làm phụ mẫu thì phải coi dân như con, nuôi con dạy con gây dựng cho con, máu chảy ruột bầm, tay dứt ruột sót, con cái song-sương thời ta sung sướng con cái đau thời ta đau; một là dân chi công bộc. đã nuận công bộc thì phải coi dân như chủ nhà, thương chủ nhà, yêu chủ nhà giúp đỡ cho chủ nhà, bát cơm chén máu, mảnh áo lần da chủ nhà vui thì ta vui, chủ nhà lẻ thì ta tế, cảm-tình càng đôi với dân bao nhiêu càng mật-thiết bao nhiêu thì danh dự và nghĩa-vụ của quan-lại càng cao-trọng bấy nhiêu. Phạm vi danh-dự nghĩa vụ kể rất bao la, tóm lại chỉ trong ba đức tính: thanh, thận, cần, giữ sao cho viên mãn; cẩu thận cần mẫn còn thuộc về nghĩa vụ bắt buộc ta phải thực hành, duy đức thanh-liêm là đặc-tính của giới phẩm chức, không như nước sáng như gương, mực không thể bôi đen mà vàng không thể bôi nhọ, người có đức thanh-liêm cũng như đồng hồ có giây bốn, giây hồn vững thời suy ra các hộ máy, nào là cẩn-thận, nào là cần-mẫn, hết thảy đều linh động mà hoàn toàn.

Hôm quan-lại tả ở đâu, liêm-sĩ còn thời hồn còn, liêm-sĩ tiêu thời hồn tiêu. Nay thử hỏi hồn liêm-sĩ thế nào? mất chưa đến nỗi mất, nhưng còn cũng hơi gọi là còn, thoi thóp ở trong đám cạnh tranh kịch-liệt này kíp bảo nhau thiết lập đàn tràng, kéo cờ phan chiêu lấy hồn thời hồn còn, nếu không tăng mỗi người một bụng như chuyện lắm sẻi không ai đóng cửa

Hội-đồng quản-hạt. — Việc bán cử 7 ông nghị-viên Annam tọ Hội-đồng quản hạt Nam-kỳ ngày chủ nhật vừa rồi thì kết quả như sau này:

Hạt thứ nhất Gia-định: MM. Tạquang-Vinh, 4.119 phiếu, Ngô-khắc-Mẫn, 1.929 phiếu.

Hạt thứ ba Bến-tre: MM. Trương-thanh-Thương, 2.348 phiếu, Ng-văn-Phát 1 830 phiếu.

Hạt thứ tư Sa-đéc: M. Ng tấn-Được 1 227 phiếu.

Hạt thứ năm Cần-thơ: MM. Trần-khắc-Nhương 1.529 phiếu, Võ-văn-Thơm 1 302.

Nghỉ giả hạn. — Quan usi-trị Gébin, chánh tòa quan-lại phủ Thống-sứ đã được giấy phép nghỉ một năm. Bến ngày 13 hay 14 Novembre thì ngài xuống Haiphong để đến 17 Novembre đi tàu *Porthos* về nghỉ ở Algérie.

Việc đâm tàu Champagne. — Báo *France Indochine*, có đăng tin sau này về chiếc tàu đắm « *Champagne* ».

« Hiện nay vẫn đương cứu xét về những duyên cớ làm cho tàu *Champagne* bị đắm bữa mới rồi. Quan Biện-lý tòa án Sơ-thẩm Hải-phòng và quan Thẩm-phán hiện đã thân đến chỗ tàu đắm để cứu xét mà phân biệt phần trách-nhiệm những người liên can về việc đắm tàu này.

Hiện đã với lên được 70 tử-thi những hành-khách bị chết đuối, mà có lẽ còn nhiều người ở trong thân tàu chưa với lên được. Người ba toong (patron) khai rằng số hành-khách đi chuyến tàu bị đắm ấy kể có 215 đến 230 người, thế mà trong giấy phép chỉ được chở có 80 người, số nhiều nhất mà thôi. Không biết làm sao mà chuyến tàu ấy bình như chẳng có kiểm xét gì cả chỉ thường thì sở tuần-cảnh về những tàu sông biển bao giờ cũng nghiệt về việc kiểm xét để cho các nhà buôn tàu phải tuân theo. Bao nhiêu thấy-thủ trong tàu đều trôn đi cả, mà cả đến những người làm máy cũng vậy.

Hiện nay vẫn chưa khỏi sự trục tàu lên, bởi vậy các tàu khác không tài nào đỗ tại bến fy được rất là thiệt-hại. »

Tàu chạy sang Pháp. — Tàu *Azay le Rideau* mang thư sang Pháp đến ngày 3 Novembre này ở Hsiphong sẽ chạy vào Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong ngày 2 Novembre chuyển xe lửa 20 giờ 7 phút.

Tàu « Paul Lecat » ở Pháp sắp khởi hành. — Bên Bộ vừa mới điện cho phủ Toàn quyền hay rằng tàu *Paul Lecat* ở Marseille đến ngày 4 Novembre sẽ khởi hành và chạy đến Haiphong là cùng đường.

Nghỉ lễ Toussaint và lễ kỉ-niệm các chiến-sĩ. — Nhân ngày 2 Novembre là ngày kỷ niệm các chiến-sĩ trận, thì phủ Toàn quyền sẽ đóng cửa từ sáng 1er Novembre (Toussaint) cho đến chiều 2 Novembre.

Phủ Thống-sứ và các công-sở cũng đóng cửa theo những ngày giờ ấy.

* * *

Nhân dịp lễ Toussaint, các trường Thành-chung nghỉ từ sáng 31 Octobre đến trưa 3 Novembre. Các trường Pháp-Việt và các trường sơ đẳng thì nghỉ hai ngày là 1er và 2 Novembre

Quan Thống-sứ đi kinh lý đã trở về. — Quan Thống-sứ Monguillot cùng với quan Docteur Le Roy des Barres và quan cai-trị Manau đi kinh lý trong tỉnh Cao-bằng và Bắc-kạn đã trở về Hanoi từ trưa hôm chủ-nhật. Các ngài ở Hanoi đi sáng hôm 24, xơi cơm sáng ở Bắc-giang rồi lên ngủ Lạng-sơn. Sáng hôm sau đi lên Cao-bằng có dừng lại Thất-khê và Đông-khê, 11 giờ rưỡi thì tới nơi. Chiều hôm fy quan Thống-sứ có đi thăm sở nuôi ngựa giống ở Nước hai.

Ngày 26, ngài đi thăm mỏ ở Nguyên-bình và Tĩnh-túc. Hôm sau đi xem nhà Mã-phục và về ngủ tại Ngân sơn.

Ngày 28, ngài cỡi ngựa đi thăm mỏ vàng ở Pack-sen rồi đến tối về nghỉ tại Bắc-kạn và 29 thì về Hanoi.

Nhà phi-cơ Xiêm-la đã tới Hanoi. — Quan trung ủy phi-cơ Xiêm-la là M. Saidvongs sang bàn dịch với Chính-phủ về cuộc bay của Xiêm-la ngày hội Chiến-thắng này vừa đi đường bộ tới Hanoi.

Bãi đường Đồng đăng Nam-quan — Đoạn đường xe lửa Đồng-đăng Nam-quan là đường giáp giới Trung hoa thì nay không kể vào công-sản nữa.

VIỆC HANOI

Nhân dịp lễ Toussaint, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 1689 đến ngày thứ sáu 3 Novembre 1922 mới ấn-hành.

Tàu chạy sang Pháp. — Tàu *Azay le Rideau* mang thư sang Pháp đến ngày 3 Novembre này ở Hsiphong sẽ chạy vào Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong ngày 2 Novembre chuyển xe lửa 20 giờ 7 phút.

Tàu « Paul Lecat » ở Pháp sắp khởi hành. — Bên Bộ vừa mới điện cho phủ Toàn quyền hay rằng tàu *Paul Lecat* ở Marseille đến ngày 4 Novembre sẽ khởi hành và chạy đến Haiphong là cùng đường.

Nghỉ lễ Toussaint và lễ kỉ-niệm các chiến-sĩ. — Nhân ngày 2 Novembre là ngày kỷ niệm các chiến-sĩ trận, thì phủ Toàn quyền sẽ đóng cửa từ sáng 1er Novembre (Toussaint) cho đến chiều 2 Novembre.

Phủ Thống-sứ và các công-sở cũng đóng cửa theo những ngày giờ ấy.

* * *

Nhân dịp lễ Toussaint, các trường Thành-chung nghỉ từ sáng 31 Octobre đến trưa 3 Novembre. Các trường Pháp-Việt và các trường sơ đẳng thì nghỉ hai ngày là 1er và 2 Novembre

Quan Thống-sứ đi kinh lý đã trở về. — Quan Thống-sứ Monguillot cùng với quan Docteur Le Roy des Barres và quan cai-trị Manau đi kinh lý trong tỉnh Cao-bằng và Bắc-kạn đã trở về Hanoi từ trưa hôm chủ-nhật. Các ngài ở Hanoi đi sáng hôm 24, xơi cơm sáng ở Bắc-giang rồi lên ngủ Lạng-sơn. Sáng hôm sau đi lên Cao-bằng có dừng lại Thất-khê và Đông-khê, 11 giờ rưỡi thì tới nơi. Chiều hôm fy quan Thống-sứ có đi thăm sở nuôi ngựa giống ở Nước hai.

Ngày 26, ngài đi thăm mỏ ở Nguyên-bình và Tĩnh-túc. Hôm sau đi xem nhà Mã-phục và về ngủ tại Ngân sơn.

Ngày 28, ngài cỡi ngựa đi thăm mỏ vàng ở Pack-sen rồi đến tối về nghỉ tại Bắc-kạn và 29 thì về Hanoi.

Nhà phi-cơ Xiêm-la đã tới Hanoi. — Quan trung ủy phi-cơ Xiêm-la là M. Saidvongs sang bàn dịch với Chính-phủ về cuộc bay của Xiêm-la ngày hội Chiến-thắng này vừa đi đường bộ tới Hanoi.

Bãi đường Đồng đăng Nam-quan — Đoạn đường xe lửa Đồng-đăng Nam-quan là đường giáp giới Trung hoa thì nay không kể vào công-sản nữa.

Việc giao dịch của trái-phiếu Đông-Pháp. — Số trái-phiếu Đông-Pháp đo nhà ngân-hàng Đông-Pháp vừa cầm vừa mua bán hộ đến nay được như sau này:

1° Các phiếu cầm

Tên các chi nhánh của Ngân-hàng	Số trái phiếu đã cầm	Giá tiền cầm các trái phiếu	Số tiền cho vay
Hanoi . .	2.800	140.000	111.092 p.85
Haiphong.	817	40.850	32.170
Saigon . .	4.406	220.300	191.175
Tourane .	366	18.200	14.343
Phnom-penh	530	26.500	20.893
Battambang	102	5.100	4.080
Cộng là .	9.219 p.	1.460.950 p.	374.153 p.85

2° Các phiếu mua bán

Tên các chi nhánh Ngân-hàng	Số phiếu mua bán	Số tiền mua bán
Hanoi . . .	1.092	54 049 p.40
Haiphong . .	434	21.489
Saigon . . .	2 786	158 060
Tourane. .	279	13,007
Phom-penh. .	44	2.022
Cộng là.	4.635	229.434 p.40

Cái số 229.434 p.40 fy là của :

Ngân-hàng Saigon	100.000 p.00
Sở hưu trí. . .	45.000 00
Kho Dự-bị. . .	40.000 00
Các tư gia . . .	44.434 40
Hanoi	7.780 80
Haiphong . . .	1.300 00
Saigon	35.353 50

Thuế điểm. — Phàm các thứ điểm bắt cứ ở đâu đến, ở nội trong địa hạt Đông-pháp thì phải chịu một thứ thuế tiêu-thụ định mỗi gói 10 hao là 3 xu rưỡi (0n 035) và mỗi bao chỉ được 70 cái điếm là cùng.

Trường khoa học thực hành. — Quan Toàn-quyền vừa ký nghị-định thêm vào trong bộ Học-chính qui tắc một chương thứ VIII sửa đổi lại trường Khoa học thực hành. Trường này chỉ ý để luyện tập các tay chuyên môn bổ vào ngạch tương đương cho các công sở trong thuộc địa hay là các kỹ-nghệ riêng thuộc về Hóa học, Điện học, hay là Khoáng học.

Giá cước đường xe-lửa — Cái tỉ kê giá tiền cước đường xe-lửa phía Bắc và Trung-kỳ trung-ương đi-lh theo nghị-định ngày 27 Octobre 1922 thì kể từ ngày 15 Novembre 1922 trở đi sẽ thi hành.

Thuyền chuyển. — M. Nghiêm-hoàng Luyến, trị huyện bạng ba tại huyện Hưng-nhân (Thái-bình) đổi dị Phó-lương (Thái-nguyên) thay M. Bùi-kiến-Phèn về hưu.

M Ng-hoàng-Thu trị huyện bạng nhì tại huyện Yên-hưng (Quảng-yên) đổi đi Hưng nhân (Thái-bình) thay M. Nghiêm-hoàng Luyến.

M. Ng-khắc-Cơ, trị huyện bạng nhất tại huyện Quỳnh-côi (Thái bình) đổi đi Yên-hưng thay M. Nguyễn-hoàng-Thu.

M Nguyễn-hữu Bậu trị huyện bạng nhất tại huyện Duy-tiên (Hà nam) đổi đi Quỳnh-côi thay M. Ng khắc-Cơ.

M. Phan-huy Toại, trị huyện bạng nhì tại huyện Gia-bình (Bắc-ninh) đổi đi huyện Duy-tiên.

M. Võ thiện-Khoái, trị huyện bạng ba tại huyện Kim-anh (Phúc yên) đổi đi Gia bình thay M. Phạm-huy-Toại.

M. Ng-khánh-Trường, hàn tuyển trị huyện tại Nam-định được thăng trị huyện và đổi đi Kim-anh.

Cao-đẳng ái-hữu. — Chủ nhật ngày 29 tháng 10 tây, hồi 7 giờ rưỡi, hội Cao-đẳng-tân-cựu học-sinh có đặt tiệc tiễn biệt ông Ng-văn-Tâm nguyên bản-hội hội-trưởng đổi về tòng sự tại Nam-kỳ. Dự tiệc có đủ đại-biểu các tân cựu học-sinh trường Cao-đẳng ước được 30 ông. Ông Ng-Nho là phó hội-trưởng tạm quyền hội-trưởng sự vụ có đứng thay mặt bản hội tỏ mấy lời thân ái với ông Tâm và chúc ông thượng lộ bình an. Ông Tâm đáp lại đại ý nói rằng:

« Ơn nhờ chánh-phủ đặt ra các trường Cao-đẳng mở rộng con đường học-thức cho thanh-niên Việt-Nam ta, gây thêm mối Bắc-Nam liên lạc, rạng thêm về Âu-Á đồng văn; phàm thanh-niên Việt Nam ta ai đã là người được mông ơn tân học đã có địa vị trong xã hội tất cũng có một đôi phần trách nhiệm đối với bản-phận, có trách-nhiệm tất có quyền-lợi. Ấy bởi cái trách-nhiệm fy bởi cái quyền lợi fy mới thành ra có hội Ái-hữu này. Sông vạn sự khởi đầu nan, công việc của hội làm ra từ trước đến giờ cũng chưa được là mấy, từ nay các bạn đồng chí lại nên mãnh miễn hơn để sao cho bản hội phát đạt thêm lên, việc đó là trách nhiệm chung của cả mọi người trong hội. Ông Tâm có hứa ông về Nam ông sẽ hết sức giúp đỡ cho hội ».

Ông Tâm nói đoạn cử tọa đều vỗ tay, rồi chuyện trò ăn cầu đến 10 giờ mới tan.

Hội-đồng Trị-sự Cao-đẳng-ái-hữu lai cảo.

Cuộc lạc-quyên Âu-tri viên. — MM. Chế-quang-Ân, tuần-phủ hưu trí 5 p.; Ng-văn-Bân, tuần-phủ Vĩnh-yên 5 p.; Phạm-văn-Thụ, tổng-đốc Nam-định 20p.; Lê-Nhiệm, tuần-phủ Hà-nam 10 p.; Ng-hữu-Ích, tuần-phủ Sơn-tây 10 p.; Đỗ-đình-Thành, Đô-thống Hanoi 10 p.; Bùi-đình-Thành, án-sát Vĩnh-yên 5 p.; Phạm-gia-Thụy, án-sát Bắc-giang 10 p.; Trần-tán-Bình, án-sát Hà-nam 10 p.; Lương-văn-Phác, án sát Sơn-tây 10 p.; Hoàng-huân-Trung án-sát Lạng-sơn 10p.; Vũ-tuân, tri-phủ Kiến-xương 20 p.; Ng-hữu-Phái, tri phủ Nam-sách 20 p; Ng-duy-Hãng, tri huyện 10 p.; Đỗ-kiêm-Thiện, tri huyện Trần-yên 5p.; Trần-lưu-Mậu, tri-huyện An-dương 10 p; Nguyễn-xuân-Hào, tri-huyện Lục-ngạn 10 p.; Phạm-gia-Nam, tri-huyện Tiên-lữ 20 p.; Ng-hữu-tiện, tri huyện Duy-tiên 20 p. Ng-v-Khảo, tri-chân Hưng-long 5. p. Đỗ-văn-Đáp, Thông-phán Nam-định 3, p. Lưu-kế-Huy, Thừa-phái Bắc-ninh 1 p. Triệu-đức Khoa Thừa-phái Bắc-ninh 1 p.; Võ-hữu-Tung. Thừa-phái Lạng-sơn 1 p.; Lê-xuân-Phương, Tuần-phái Chương-mỹ 1 p.; Võ-văn-Phong, Thừa-phái Thanh trì 1 p; Phan-Đại, Thừa-phái Kinh-môn 1 p.; Nguyễn-huy-Viên thừa-phái Tứ-sơn 1 p.; Đặng đức-Tô, thừa-phái Hà-đong 2 p.; Tạ-v Phong thừ lcb-phong, 20 Roe des Chapeaux, một phiếu quốc-trái năm 1918 0,147,465.

Phu xe thực thà. — Tối thứ bảy, hồi 9 giờ, một người Tây bỏ quên trên xe hàng một cái túi đựng bạc mà quên không nhớ số xe, đành chịu là mất rồi, vậy mà đến 11 giờ đêm người phu xe lại đem trả tử-tế. Người mất của mở túi ra xem thì vẫn thấy y nguyên như cũ.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Phu xe thực thà. — Tối thứ bảy, hồi 9 giờ, một người Tây bỏ quên trên xe hàng một cái túi đựng bạc mà quên không nhớ số xe, đành chịu là mất rồi, vậy mà đến 11 giờ đêm người phu xe lại đem trả tử-tế. Người mất của mở túi ra xem thì vẫn thấy y nguyên như cũ.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

— Đồng hồ đâu mà đẹp thế ?

— Của bạn tôi cho làm sở-vo-nia lấy lợi vậy mua ở hiệu PAO-VA, số 28 phố hàng Bồ

— Ồ thế ra đẹp lắm nhỉ ?

— Những 15 chân kính lại bằng vàng chạy đúng giờ đào đề, chỉ 9.

Ấy là câu truyện nghe lỏm của hai chị trong xóm Bình-khang.

S. lai cảo

Đại-học. — Quyển *Đại học* của bản-điểm dịch ra quốc-văn, về sự in còn tồn nhiều công-phu, mà chư-tôn có lòng hỏi đến nhiều, vậy nay xin hãy in ra một chương Kinh (giá bán 0 p. 20) để thỏa lòng hậu-ý của Chư-tôn Lý-tại, còn mười chương Chuyện văn đương in tiếp theo, không bao lâu sẽ ra cả toàn bản.

Tân Đà thư-điếm.

3342 99 Hang-Gai Hanoi cẩn cáo.

Giá-lình thì thành ra xấu hổ mà vàng người ra. Vua Lô-y thì xấu mặt lại, trên cái trán sanh nhọt của nhà vua có một giọt bồ hôi nhỏ xuống

Nhà vua lấm bẩm rằng:

— Đâu có những người!

Rồi tự nhiên nhà vua đưa mắt nhìn giáo-chủ, vì phỏng lúc bấy giờ giáo-chủ không giấu mặt xuống gối thì có rễ đến mất vía.

An-du quốc-công để cái bản tay xinh xẻo nõn-nà như tay đàn bà lên trên cánh tay A-tố mà rằng:

— Dám phiền Tôn-ông nói hộ với con người can đảm fy rằng: ngày mai Đức-ông Hoàng-đệ sẽ xin nỗng rượu chúc thọ cho người ở trước một một trăm nhà qui-phái giỏi-giang nhất nước Pháp. Nói xong, Đức-ông mới biết rằ g trong khi cao hứng bỏ mất lời bên cửa tay áo giả, ngài bèn sửa lại rất cận thận.

Giáo-chủ bấy giờ không cao hứng, về cũng không có cửa tay giả. Giáo-chủ nói:

— Tâu Thánh-hoàng, xin hãy luận đám đến quốc-sự đã.

Vua Lô-y thập-tứ đáp:

— Được.

Nhà vua quay lại A-tố mà rằng:

— Bá-tước nói chuyện trước đi.

Quả nhiên A-tố nói trước thật, và giảm già An ri-ét công-chúa cho Đức-ông hoàng-đệ.

Hội-nghị vừa mất một giờ, xong rồi các cửa phòng lại mở ra cho các đình thần vào, vị nào vào vị đó, đường như những công chuyện tối hôm fy họ không phải khuyết tịch một việc chi hết thảy.

Mã-gia-lình thành ra xa xỉ

Giáo-chủ vừa phải một việc rụng rời đỏ-đắt, trong khi còn chưa hoàn hồn lại được, thì ở một góc phòng kia, A-tố và Ra ôn cùng nhau trao đổi thời đổi lời.

Bá-tước nói :

— Ra-ôn ! vậy ra công-tử ở Ba-lê à ?

— Thưa Bá-tước, vâng, tử khi Đức ông Thân-vương ngài trở lại đây.

Chốn này người ta hay rình mò lắm, ta không thể nói chuyện được với công tử ở đây. Nhưng lát nữa thì ta về, ta sẽ chờ công-tử ở nhà, hễ rảnh việc thì công-tử đến ngay nhé !

Ra-ôn công-tử cái vái.

Bấy giờ có Đức ông Thân-vương đi thẳng đến.

(Còn nữa).

N-106 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

... Bấy giờ nhà vua không biết có tiền tiêu vàng ở Nữu-cát-sơn, phòng như khỏ g có nhà qui-phái cần bệ-hạ, là người đã chịu ký thảo cái triện tiền fy, đã đem việc bí-mật nói cho nhà vua hay thì nhà vua còn phải chịu sống thừa thác tải trong vòng luân lạc.

Mã-gia-lình mau trí khôn, thua cuộc này bay ngay cuộc khác.

— Ta nói sang chuyện cái ý kiến khôn khéo, ky khói và táo bạo fy xem nào !

— Cái ý-kiến fy thế này... Môn-cơ tướng-quân chỉ làm người trở cái sự lập phẩ-đề lên ngôi mà thôi, thì có một người nước Pháp nghĩ ra được cách trừ khử sự ngạnh trở fy.

Mã-gia-lình rằng :

— Ồ ! Ồ ! Nhưng người Pháp đó là kẻ hung ác, mà ý-kiến đó không phải là ý-kiến khôn ngoan, không khéo thì lôe Nghị sự nó kết áp treo cổ lên hay là đem ra pháp-trường xử tử.

A-tố nói cũng ngay rằng :

— Đức-ông ngại lắm. Ngu-hộ có nói rằng người Pháp fy định giết Môn-cơ tướng quân ở đâu. nghĩa là chỉ trừ khử đâu đi mà thôi. Vậy mà qui phái nước Pháp đã nghĩ ra cách bắt sống Môn-cơ, và đã thi hành xong cái kế hoạch của mình.

Thiếu-đế nghe kể những việc bay như vậy trong lòng khoái hoạt vô cùng.

Đức-ông Hoàng-đệ thì nằm tay đầm xuống bàn mà reo lên rằng :

— Hảo a !

Thiếu-đế nói :

— Bắt Môn-cơ, nhưng Môn-cơ mấy giờ bắn ở trong quân doanh kia mà....

— Tâu Bệ-hạ, mà nhà qui phái chỉ có một thân một mình.

Phi-lip quốc-công nói :

— Thế *mônky* điên rồ !

Thiếu-đế nói to lên rằng :

— Quả vậy, kỳ diệu thực !

Giáo chủ lắm bẩm rằng :

— Ua ! Hai con sư-tử con bằng đỏ.

Rồi lại không giấu cái vẻ tức giận mà rằng :

— Tôi không biết những việc fy. Vậy Tôn-ông có chỉ làm bằng cớ hay không. Hỡi Tôn-ông ?

Có một tiếng lắm bẩm khen ngợi, làm cho nhà qui phái mỏ lòng mở ruột ra cũng tự kiêu được một chút.

Thiếu-đế nói :

— Bá-tước, trẫm sẽ tìm, trẫm sẽ cố kiếm cách trọng thưởng cho khanh. A-tố ngạc nhiên.

Ồ ! Không phải trẫm thưởng cho cái tầm lồng đạo đức của khanh đâu. Thưởng như vậy là làm nhục cho khanh đó. Song khanh đã dự vào trong việc khôi phục giang-sơn của Sắc-lê đệ nhị, là Hoàng-huynh của trẫm thì trẫm phải thù lao cho khanh đó thôi.

Mã-gia-lình rằng :

— Hẳn chứ !

An-na Thái hậu nói :

— Cuộc thắng về vang của chính-lý làm cho Pháp-quốc toàn-gia vui mừng khôn xiết.

Vua Lô-y thập tứ nói :

— Thế có thực rằng chỉ có một người mà đột nhập vào tận trong trại của Môn-cơ mà bắt Môn-cơ đi không ?

— Người fy có mười tên thân-hộ fy trong bọn cùng-đinh.

— Người fy tên là gì ?

— Đạ-ta-nhan, nguyên trang-ủy ngự-lâm của Hoàng-thượng.

An-na Thái-hậu thọn đỏ mặt; Mã-

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỔ NGƯỜI VIỆT NAM
顧金寶商
BIJOUTERIE - OBJETS D'ART
NAM-BẢO
Hanoi - 16, Rue de la soie, 16 - Hanoi
CHẾ-TẠO : — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn, giây đeo đồng hồ, giây truyền, đầu gậy, cần ô, tráp-bạc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ diêm, v. v... bằng vàng đồng tuổi đúng như toàn bạc nén. Có nhiều thứ khác để làm hàng lâu sẽ quảng cáo sau.
BÁN : — Vàng diệp Vinh thịnh-long mặt đá thực (đủ các mối), ngọc-thạch, giây đeo thẻ-ngà, giây kim-khánh giây kim tiền, đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kẽm, v. v.
Buôn bán chắc chắn, xét lấy sự tin của lẫn nhau.
2 42

Cuộc HỘI-CHỢ Hanoi xem ra thực là một cơ-hội rất phát đạt cho đường thương-mại và đường kỹ-nghệ nước nhà.

Từ 10 đến 24 Décembre 1922.

3079

Hỏi kẻ phải đau

Này hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngã lanh, phải đau khi quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chút nào cả : này hỡi những người phải đau khi quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; này hỡi các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhượng tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nên có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao mãi đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy sẽ việt thư cho hiệu Bảo-chế MONTÈS số 54 *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 3 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa nhỏ, uống một lọ, thì tự lấy khỏe mạnh và hớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho dân bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung *(blonde)* và thứ mỡ nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Monnès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ho rất thần hiệu (SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f. 45
Độ 6 lọ 65 đến 6$70
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Độ 3$60 đến 3$70

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLORINE MONTÈS
Thuốc thau-bổ bổ huyết
Mỗi chai phần tư lít. 1$00
Một lít 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT
Dầu cá viên hạng bổ tỳ và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Trị bệnh nội dịch : như bệnh grippe, bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến hãn-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đừng thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Ngạch Học-chính. — M. Ng-huy-Ly có bằng Sơ-học được bổ trợ giáo tập sự.

Tòa Thượng-Thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này ;

Ăn cướp tự rượu. — Đang đêm có **một bọn côn đồ kéo đến ăn cướp ty rượu ở Phúc thị (Haiphong) là ty rượu về hạt M. Pakin (Linh trung). Khi thấy tiếng bỏ hoán, phó lý đốc tuần phu lại cứu viện thì bọn côn đồ lấy đánh phó-lý bị thương rồi lẩu thoát. Sau xét ra thì bắt được tên Bùi-văn-Thuần, Ng danh Viêm, Trần-văn-Trí, Ng-danh-Bột, Ng-đình-Trí và Bùi-danh-Vơi. Tòa án Trùng-trị Haiphong phạt tên Thuần, tên Viêm tên Trí mỗi tên 3 năm tù, tên Bột, tên Trí mỗi tên 2 năm tù và tên Vơi 1 năm tù. Tòa Thượng-thẩm xét xong y án phạt tên Thuần, tên Viêm, tên Trí, tăng tội tên Bột lên 3 năm tù và tha cho tên Trí và tên Danh-Vơi vì không đủ chứng cớ làm tội.**

Rượu lậu. — Một hôm linh sở Thương-chính đến nhà Vương-đình-Sách khám rượu ; thì chủ nhà nhất định tìm cách chống cự không cho vào khám. Sau phải cho đi tìm quan phủ sở tại đến thì mới vào nhà khám được và quả bắt được tang vật rượu lậu. Tòa án Trùng-trị phạt tên Sách 500 quan về tội nấu rượu lậu. Tòa Thượng-thẩm y án phạt về tội nấu rượu lậu và phạt thêm 500 quan về tội chống cự.

Còn nhiều việc nữa buổi chiều đang xét.

Hội bảo trợ trẻ con Nam vô thừa nhận. — Cấp cho Hội bảo-trợ trẻ con Nam vô thừa nhận trong năm 1922 một số tiền là 500 đồng.

VIỆC BẮC-KỲ

PHÚ-THỌ

Nghỉ phép. — M. Trịnh-đình-Chương, chánh tri châu Yên-lập được phép nghỉ 29 ngày.

M. Ng-đình-Huy, thông phán tỉnh Phú-thọ được quyền trí châu trong khi M. Chương nghỉ vắng.

Cuộc điền thuyết. — Chiều hôm thứ năm vừa rồi, hồi 5 giờ hơn M. Monet là chánh đốc hội Việt-Nam thanh niên ở Hanoi đi ô-tô lên đến nơi tỉnh thì xuống xe vào quán nghỉ trong chợ để diễn thuyết. Trong quán chợ đã trần thiết sẵn sàng chỗ ngồi từ tế và có các ông thân hào trong thành-phố và các ông phán tòa Sứ đến tiếp đón.

Bắt đầu ông vào chào hỏi tất cả mọi người rồi thì đứng diễn-thuyết ngay. Ông nói nhiều sự ích lợi của hội, đại khái cũng như những lời đã diễn ở các tỉnh trước. Khi đang diễn, ông có giở nhiều bức ảnh của nhà hội và những nhà học, nhà ăn, nhà chơi, nhà ở, cần học-trò cho mọi người xem. Lúc gần tan cuộc diễn, ông lại đưa cho mọi người một tờ giấy xin vào hội để ai muốn vào hội ấy thì xem nhẽ lệ ở giấy ấy đó cả.

Diễn dự thính cuộc diễn này thì có : quan Tuần-phủ, quan Án sát, các thân hào, ông Đỗ-Uông, thầy thuốc, các ông Tham, ông phán tòa Sứ, các ông giáo học ở trường Pháp-Việt có đem tất cả học-trò ở trường đến nghe, mãi đến gần tám giờ tối mới tan cuộc, xong rồi ông có đứng nói cám ơn quan Công-sứ, các quan ta và tất cả mọi người đến nghe diễn.

NAM-ĐỊNH

Thuế chó — Kể từ ngày 1er 1923 trở đi, tại thành phố Nam-định sẽ đặt ra một thứ thuế chó cho thành phố mỗi con là ba hào.

PHỦ-LÝ

Đổi tên. — M. Trần-đa-Phúc, xã Châu-cầu nay được phép đổi tên là Trần-thượng-Tri.

Thảm-tử. — Mới đây ở làng Xuân-khê, tổng Yên-trạch huyện Nam-xang mới xảy ra một tấn bi-kịch. Nguyên nhà nọ ở làng ấy, người nhà đẩy sớm, thấy người con dâu nằm chết ở cầu ao, khi vực lên thấy một nhát dao thương ở cổ. Liền đem để thi thể đặt ở bên rãnh vườn dâu, bà ngày rồi mới đi trình quan. Quan sở tại đã khám, và bắt hỏi cả gia nhân, đầu nhỏ nhất nói không biết, duy có tên đầy tớ cung rằng cách mấy hôm trước người chồng có thấy mài một con dao con.

Hiện nay quan sở tại đã bắm tinh, bắng giam mẹ chồng, anh chồng, và chồng.

Việc này xảy ra một cách bí mật, mà lạ nhất là khi người con dâu chết một hai hôm thì trong thấy lại thấy đọa ra một cái thai 5, 9 tháng.

Cướp — Hôm thứ tư vừa rồi, một toán cướp vào làng Ninh-thái huyện Thanh-liêm, trong làng đồ đánh bắt được một tên Nguyễn-xuân-Đạo, người làng Mỹ-thọ huyện Bình-lục, còn bọn chúng lẩu thoát cả, tên Đạo bị đánh bị thương rất nặng ; Hiện dân làng đã giải lên quan, đương tổng giam xét hỏi.

Trận bức. — Hôm 26 Octobre ở làng Yên-đồ huyện Bình-lục có một thằng nhỏ tên là Vũ-duy-Bằng, bị trận bức phải mang mở, lỗi ruột ra ngoài, người nhà liền khiêng lên nhà-thương ! hồ-lý, song xét ra chỗ thương rất nặng, nên đã cho đem đi nhà-thương Hanoi để buộc thuốc, chưa hay tính mệnh thế nào ?

VIỆC TRUNG-KỲ

NGHỆ-AN

Trường Pháp Việt Phủ-diễn. — Trong mấy trường Pháp-Việt trong tỉnh Nghệ-an, thì trường Phủ-diễn là lớn hơn hết. Trường ấy đã thành trường Bị-thể từ năm ngoái ; khoa thi Sơ học mới rồi, đã được 14 cậu trúng tuyển. Nhà-nước biết rằng Phủ-diễn là một nơi văn-học có tiếng xưa nay, nên mới lập trường Bị-thể, để cho nhân dân trong hạt đề theo đường tiến hóa. Mới rồi đây, lại bổ về một ông Đốc-giáo là ông Phan-tiên-Thịnh để từng làm Đốc-giáo các trường lớn, như trường Vinh, trường Hà tĩnh, trường Quảng-ngãi ; đã non hai-mươi năm, lịch-duyệt trong chốn Trường-sư, hễ ông đi đến đâu thì chẳng những là học-trò và bổ mẹ học-trò phục tòng, mà cái cách giao thiệp của ông, làm cho ai ai cũng yêu mến ông. Lại bổ thêm một ông Giáo, Hoàng-đức-Thi, là người Phủ-diễn, là một ông ở thành-nhà đồi về. Khi ông ở Thanh-hoa, học-trò nhờ ơn đạo-huyện, khoa thi mới rồi học-trò ông đạo được nhiều ; cho nên ông được cái ân đặc-biệt bổ về đây nữa, để truyền ba cái qui phạm của ông cho con em trong bản-xứ. Dân sự trong Phủ-diễn, thấy được mới ông Đốc-giáo thân, mới ông giáo người đâu nọ, thì ai nấy đều cho con cái đi theo đòi học tập. Học-trò xin vào học đã hơn 150 người, đông hơn năm ngoái. Lại soạn sửa đặt thêm một lớp nữ-học nữa. Nghe đâu nhà Nước đã trích một số tiền 2600 p. để làm trường nữ-học. Xem như thế thì cái văn-minh trình độ ở Phủ-diễn, chẳng ít lâu nữa, cũng có thể so sánh với các nơi tỉnh thành. Ước chi các thầy hết sức dạy bảo, học-trò hết sức học hành, để khỏi phụ cái lòng nhiệt thành của nhà-nước, và để khỏi ngẫn-ngừ bước văn-minh ở xứ thôn-hương.

Ngọc-lâm.

BÌNH-ĐỊNH

Thảm-trọng. — Buổi chiều 12 Octobre đây, độ năm giờ, có hai người kia đi đạo chơi, lúc đi ngang giữa gò mả phía sau nhà thương Quinhơn, gặp phải cơn mưa lớn thì cả hai đều chạy ; đang chạy, thình lình nghe có tiếng rên khóc nỉ non. Hai người liền dừng bước, ngó tìm quanh quẩn thì thấy một người nằm giữa gò, mới lần lại xem thì quả là một bà già niên canh ước ngoại sáu mươi, mình gầy thân vỏ quẩn áo rách rưới, không nón, không nơi ; đang lăn lóc van kêu xin cứu.

Hai người thấy vậy thảm thương mới hỏi bà vì sao mà phải nằm giữa gò, mưa gió lạnh lẽo vậy sao không dậy mà về nhà. Đang lúc ấy thì có nhiều người qua đang, thấy vậy cũng ghé lại xem coi là sự, thì ai nấy đều nghe bà già than thở rằng : « Tôi đau bệnh bại, là hai chơn, không đi được, vào xin nằm nhà thương đã mấy bữa rày, nay quan không cho nằm nữa, thì mấy cậu cu-li kéo tôi ra bỏ đây cho chết ; nhờ ơn các người kéo tôi ra tới đường cái quan, để tôi lết về nhà lối cũng gần đây. » Nghe vậy mọi người đều sửng đứng, không biết lời bà nói chơn giả thế nào ; sau có bọn lính giản đem bà làm việc trong nhà thương về ngang đó, thì người ta hỏi lại có biết bà già ấy không ; thì bọn đó cũng nhận rằng bà nằm nhà thương mấy bữa, mà vì sao chiều nay lên cu-li nhà thương đã kéo bà ra bỏ đó.

(Xem trang thứ tư)

Anh theo lối Âu-châu hay Nhật-bản !

Ai muốn anh đẹp ! Nên đến ảnh hiệu NGHIÊM-XUÂN-THÚC mới khai-trương, lại số 18, phố Mã-Mây (N° 18, Rue des Chapeaux) Hanoi.

Chủ-nhân đã được ân-thưởng ngân-tiền và nhiều giấy khen vì rất thạo về nghề ảnh.

Nhà kính hiệu ấy, vừa theo lối Âu-châu vừa theo lối Nhật-bản, có thể chụp được đủ các lối ảnh.

Những máy ảnh, các đồ bài-trí, cũng các fonds hiệu Nghiêm-xuân-Thúc toàn sắm theo lối mới cả. Xin giới-thiệu cùng các bạn độc-giả.

2697

Cuộc lạc-quyên Âu-trí-viên

Hỡi đồng-bào ! Đàn con Âu-trĩ là đàn con chung một họ nhà Hồng, tức là đàn con chung trong xã-hội. Ôi ! đàn con âu-trĩ kia, mà phải nghèo khổ bỏ liều, trách-nhiệm ấy nào phải riêng một mình ai ; đàn con âu-trĩ kia, mà được mạnh mẽ sáng khôn, hạnh-phúc ấy cũng là hạnh-phúc chung trong xã-hội ; đồng-bào ta, ai là chẳng sẵn lòng từ-bi, giúp của, giúp công, mong tạo phúc cho cuộc Âu-trĩ-viên. Nay hội Khai-trí-tiến-đức mở ra một cuộc lạc-quyên suốt cả trong nước là một cuộc vĩnh-viễn mãi về sau. Kể bắt đầu từ tháng chín tây này trở đi, qui-ông qui-bà, hằng-tâm hằng-sản, có lòng thương đến đàn âu-trĩ ở chốn thôn-quê, kẻ ít người nhiều, ai muốn giúp vào việc công-đức này, kẻ trước người sau, lúc nào cũng được.

Hỡi đồng-bào ! ai là người nhớ hạnh-phúc mà được trùng sống, nhớ hồng-ân mà được phát-tài, cũng nên nghĩ thương đến nòi giống nước nhà, sẻ chút hạnh-phúc riêng của mình mà lạc-quyên cho cuộc tế-độ chung trong nước.

Hỡi các bà ! làm phúc nào bằng việc làm phúc này, xưa nay các bà vẫn sẵn lòng từ-bi phúc-đức, nay các bà há lại chẳng lạc-quyên ít nhiều để tạo-phúc cho lũ con trẻ trong Âu-trĩ-viên hay sao ? các bà mở lòng công-đức thực là phúc-đẳng hà-sa !

Hỡi các ông ! giàu có dư tiền dư của, há lại chẳng nghĩ thương đến nòi giống mà giúp đỡ cho trẻ các ông lạc-quyên Âu-trĩ-viên tức là để phúc lại mai sau cho con cháu.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên đa-thiểu thế nào, xin cứ gởi về cho ông Tổng-thư-quĩ hội Khai-trí-tiến-đức là ông Lê-Văn-Phúc, Đông-kinh ấn-quán, số 82 phố hàng Gai, Hà-nội.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên số tiền bao nhiêu cũng là phương danh qui-tính sẽ theo thứ-tự đăng lên *Nam-Phong* tạp-chí ; *Nam-Phong* lại đăng rõ cả số tiền ấy đem cấp cho những Âu-trĩ-viên làng nào. Như thế thì *Nam-Phong* tạp-chí lập thành ra một cái biểu chỉ-thu cho Âu-trĩ-viên, để cho mười mắt đều trông, mười tay đều trỏ, những tiền làm phúc, không sai-suyễn đi đâu chút nào.

Cuộc lạc-quyên này, ngài nào lạc-quyên bằng tiền-bạc hoặc bằng trái-phiếu Đại-Pháp và Đông-Pháp, bần- hội đều nhận cả.

Hội Khai-trí-tiến-đức định rằng các báo-mẫu phải dợ trẻ con đọc những bài ca và thơ mà hội sẽ đặt để ca-tụng công đức các nhà tử-thiện đã giúp vào công cuộc Âu-trĩ-viên.

Hội sẽ nhân tết Trung-Thu mà đặt một tiệt kỳ-niệm các công đức ấy. Những trẻ con ở Âu-trĩ-viện đọc các bài ca-tụng ấy thì công đức các bậc ân-nhân hẳn thấu đến qui-thần.

Vậy các ông các bà nên quyên tiền giúp vào Âu-trĩ-viên để được hạnh phúc.

Trẻ con bên Giáo cũng sẽ được phép Nhà-chung cho cầu-nguyện các nhà từ-thiện theo đạo Thiên-chúa.

CHẤN-TRÍ-TIẾN-ĐỨC

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, ống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2645 HẬU-THỊNH kính cáo.

NHÀ-ĐẺ MỚI

70, Phố Hàng-Bông Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng, cải, vẻ có tế, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Bông để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi nghĩ nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng buyết, tiểu sản huyết bạch, kiêm bệnh, muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (mẫn riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 8$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10.00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do

2557

ĐỨC-LONG

Số nhà 90, phố Mã-mây Hanoi (Tonkin)

Hiệu tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao sắt, đay, gai tây, dây đay ta cùng các thứ dầu ta, các thứ hạt làm dầu, các thứ khô dầu để nuôi các vật nó bắn sẻ tốn ruộng, cùng là đủ các đồ sắt làm ra về cuốc, xẻng bừa, rìa đi các thứ sơn-tây, các thứ lanh sản bán.

Xin qui khách chiếu cố cho, hiện tôi xin tính giá phải chăng không dám ăn lết nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU
sản-bạch.

2058

Việc thắp đèn-điện trong ngày hội 11 Novembre

Công-ty điện khí Đông-pháp có lời bá cáo để các nhà mua điện biết rằng : hiện nay các công sở nhiều nơi đã hỏi lấy thêm đèn để thắp trong ngày hội 11 Novembre nay mai, vậy nhà nào muốn lấy thêm đèn mà không bảo trước ngày 5 Novembre thì công-ty không có thể nhận lời được, vì sức máy của công-ty có giới hạn nhất định.

Nhà nào muốn lấy thêm đèn thì nói rõ muốn lấy bao nhiêu ngọn.

Các hiếu-chủ nên biết

Ngày 29 Juin 1922 bổn hội đã đăng báo trong một tháng để các hiếu-chủ có mộ ký tăng trong đất Phúc-trang biết : Năm nay bổn hội định cải tăng những mộ ở trong khu Bình Nhất từ năm 1906 cho đến năm 1913 mà không thấy ai thăm viếng, đem đi tăng trong một khu riêng.

Nay bổn-hội nhắc lại để các hiếu-chủ biết là bổn hội định đến ngày mùng 8 *tháng mười ta* tức là ngày *26 Novembre 1922* thì sẽ bắt đầu bốc những mộ ở trong khu ấy.

Hợp-Thiện-Hội kính cáo

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có hàng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đủ thuốc, lại thất thu trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54 Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẮN-NHIÊN 祭

Tối thứ ba :
CHỈ THẤM TỜ MÀNH
(Sự tích ông sư cải-trang để lấy vợ)

Tối thứ tư :
QUAN-ÂM DU ĐỊA-PHỦ
Cảnh Địa-phủ tội nào ăn ấy, của tuyên vừa hành hình, thực là ghê gớm.

Tối thứ năm :
HỢP PHỐ HOÀN CHÂU
Vai thị Phương xin lựa cắt thực đích đáng.

Tối thứ sáu :
ĐÀO - PHI - PHỤNG
(Hồi I)

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 1er đến thứ ba 7 Novembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MẤT CON »
Bài thứ VIII
Nghỉ

ĐƯỜNG ERNOA
Bi-kịch rất lý thú giữa 2 hồi

NGƯỜI HẦU-CẬN GÁI
Hài-kịch

Tuần sau có :
CHARLOT ĐÓNG TRÒ
« 20 PHÚT ÁI-TÌNH »

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
號八廿牌門衙蒲行南京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cốt nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thứ rất qui, lối cũ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ lắm vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giảm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Objectifs, n° 29, Rue des Pavillons, Hanoi.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ "Kho Sách Xưa Quán Ven Đường". Thư viện Hoa Sen cám ơn anh Hùng.

Nghe vậy mọi người đều đoán là quan-thầy thấy bệnh nặng khó trị, nên đã truyền lệnh bảo tin cho nhân nhơn bà biết đặng tới lãnh về, cho bà chết chung con cháu cho êm cũng ; (vì bà ở tại làng Cẩm-thu ng, không xa nhà thương gì mấy).

Nhưng vì bà nghèo khổ, thành ra vô giá trị, bởi vô giá-trị, nên bọn cai lí không xem sao đến cái tánh mạng bà ; mà thừa cơ lúc vắng mặt quan-trên, mới lôi cổ bà ra đó mà vứt đi cho rảnh việc ; mặc bà dãi gió dầm mưa, sống chết có kẻn-kẻn quà-quẹ !!!

Sau hết có hai ông kia đã vì đức thương người, chẳng quản tối tăm, bao nài mưa gió, đã cùng nhau gắng tìm hỏi thân nhơn bà ở đâu, tìm khắp nơi không sao gặp được ; nên bà già ấy đã phải một đêm lạnh lẽo giữa gò tịch mịch ; đến sáng ngày nhờ ơn chiếu cố, thì đã được trở vào nhà thương, và cách vài bữa, bà đã chết an tại đó !!

Trường Khải-trí ở cạnh chợ gạo đường bờ sông (Plan du Commerce No 5) đã mở những lớp sau này để luyện tập cho các học-sinh học buổi ban ngày từ hôm 9 Octobre 1922 là

Cours Moyen,
Cours Elémentaire,
Cours Préparatoire,

Từ 1er Novembre 1922 lại mở thêm một lớp 3e Année để luyện tập các học-sinh ứng thi bằng Thành-trung học và tiểu học Tây. Vậy muốn xin vào học thì gửi mau đơn đến trường Khải-trí, số nhà 5 phố Plan du Commerce Hanoi.

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie

31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem giấy có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi hàn điều gì xin cứ viết thơ cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ống nói số 367

2073

NHÀ TẮM VỆ SINH

45, Rue du Lac, Hanoi

(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)

2099

Nhà „Bán-đồ « TẮM-TẮM « Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Nước mắm "Liên-Thành"

Là thứ nước-mắm Saigon, ngon nhất, có nhiều chất bổ, chế tạo theo cách vệ-sinh và có nghị-định Nhà-nước ngày 21 Décembre 1916.

Các quí khách muốn mua buôn hay mua lẻ xin hỏi ở hiệu.

QUẢNG - HƯNG - LONG

Số 79, Phố hàng Bồ, Hanoi

2078

Hãy dùng thuốc đổi màu đi.

BỆNH NGOÀI DA NHƯ LÀ :

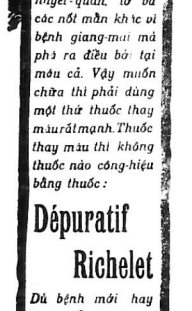
Mụn, mẩn đỏ, hắc-lào, ngứa, sưng huyết-quản, lở và các nốt mẩn khác vì bệnh giang-mai mà phải ra điều bỏ tại máu cả. Vậy muốn chữa thì phải dùng một thứ thuốc thay máu rất mạnh. Thuốc thay máu thì không thuốc nào công-hiệu bằng thuốc :

Dépuratif Richelet

Dù bệnh mới hay lâu, miễn là vì máu sinh ra, thì khỏi. Thuốc này lại chữa cả các chứng đau xương, thấp nữa.

Bán ở các hàng lục-hợp to.

HẮC-LÀO	ECZÉMA
thì 3 tuần khỏi	thì 25 ngày là xong

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2091

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌ'P

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ *để chữa a-piện*

SOLUTION R. HOLBÉ

2 $ 00 một chai

Thuốc bổ xưa, kim đan-dược, mới mật không muốn làm việc gì, dùng thuốc này hay làm !

Máy thử bản-hiệu hay bàn :

Các thứ thuốc nước đựng in kia để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, *trị bệnh Giang-mai*

Thuốc BO-GIÓ SIROP PECTORAL *đặc-cả, ai-mãi.*

Thuốc LAO chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc hiệu hiệu MONTÈS

thuốc uống = 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc thụt = 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu : chẳng bi mai hay cũ : uống thuốc cachets antiseptiques và chịu thuốc bismuthés của Montès hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được rồi số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà nhờ : Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mỏi mệt, như đau bụng, gió cảm, uống thuốc này đỡ mau sẽ lấy lại mau lối trong mình đã bao lâu.

ĐỒ BUỘC THUỐC

đồ dùng về thí-nghiệm hóa-học

ĐỒ MO-SÉ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*

Bán buôn và bán bao kín

Bán sỉ và bán lẻ

« THUỐC DẺRÉ »

0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai sẽ lại mới hay sẽ. Dùng thuốc bis rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi bệnh được ! Thuốc này rất hay, rất quí ; nó chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức khỏe người ốm có bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong nhà thương thì xin mua một chai lớn 1litre. Giá có 2 $ 00 mà thôi

Ancien Établissement TSANH-TSOI dit TRẦN-TÀI-MẬU, Fondé en 1892

TÉLÉPHONE N° 667

茂才陳 海東 防京

TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs

N° 161, Quai Canton. — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cầu cống

Bán đủ các thứ gỗ nguyên cây và gỗ sẻ các hạng gửi đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận, và có đứng nhận bán xi-măng cho sở Cimenterie.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thủy bằng xi-măng (buses en ciment).

Làm đủ các thứ chấn-song, trường-hoa, gạch-hoa đã các mũi bằng xi-măng để lát nhà.

Làm đủ các thứ Sơn cửa nhà, Huile, Peinture, Verni, dầu Essence térébenthine, Colephane và Cire đóng chai.

Có bể-cạn (bassin de radoub) cho thuê để chữa Tàu-thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay muốn mua thứ gì, xin cứ viết thơ cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức.

2098

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

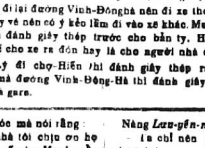
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-quán thân tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2060

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ' CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto Postale

ĐƯỜNG YÊN-LẠC ĐI CHỢ HIẾU ở đây có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lạc về Phố-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lạc.

ĐI CHỢ HIẾU Phủ-Qui đi hết 1 giờ chiều đến ga Yên-Lạc 7 giờ tối xe lập chuyến xe lửa về Vĩnh-Yên và Hà-nội.

ĐƯỜNG VINH VÀ SUỐI Ở VINH đi hết 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa Hà-Nội.

Ở ĐÔNG HÀ ra hết 3 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa tàu nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mồng mươi tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lạc về Phố-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lạc. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm, các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đôngbà nên đi xe tho thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lạc đi chợ-Hiến thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lạc gare ; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-ha gare.

2012

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

NÊN CẦN THẬN — Chúng tôi kính trình các quí khách biết rằng chúng tôi mới bắt được máy người nhà quê mua trẻ đem ra nhổ đất cát để làm phốt-phát (phosphate) cho để bán và bán giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhỏ hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhỏ bằng.

Vậy các quí khách khi mua phốt-phát, đừng nên thấy rẻ mà mua phải phốt-phát giả, và nếu cần thật để bao phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhỏ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghỉ hoặc là giá thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử hàm. Song nếu ai bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này :

22$ 00 một tấn (là tonne de 1000 kilos) hiệu «	PH. 19/21 ».	
18 , 00 —	—	hiệu « PH. S ».
80 00 —	—	hiệu « PH. E ».

Phốt phát hiệu « PH. 19/21 » để bón ruộng đất chua, đất mặn.

Phốt phát hiệu « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhẹ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 19 21 ».

Phốt phát hiệu « PH. E » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. E » này là một thứ phốt phát những tới mới chế ra có nhận lấn mấy thứ bột Potasse (Bột-tạt) *b* bón Tây đem sang.

Đừng thấy phốt-phát hiệu « PH. E » này mà bảo cho thứ rau (Légumes) nhất là bắp cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH ĐÓNG. — Mỗi một mẫu với bốn bao là 200 cân tây với trước năm mươi ngày rồi sẽ cũng đóng bao cây trước năm mươi ngày rồi với phốt-phát công được

HỨA LẠI BAO KHÔNG. Bao gai không (sac en jute vide) hãy còn lành lặn mà đem lại giá tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ (0$10) Nếu bao rách và hơi thủng thì chúng tôi không nhận nữa.

Các quí khách cần hỏi tàu điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Ha-lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin sẽ giả lời ngay.

2035

Nº 224

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Vua *Thành-tôn* nghĩ vậy, mới truyền chỉ rằng :

— Trẫm nay theo lịnh Hoàng-thái-hậu, tạm xá tử-tội cho *Mạnh-lệ quân*, hãy đem giam vào ngục-thất, đợi sau khi 3 ngày, rồi sẽ hành hình.

Vũ-sĩ vâng mệnh, đem *Mạnh-lệ-quân* giam vào ngục-thất. Thế ngục quan nghĩ thầm : *Mạnh-lệ-quân* làm quan trong bấy lâu nay thật là chính-trực vô tư, nay dẫu bị giam, nhưng thế-lực vẫn còn như nãi, mới tháo bỏ xiềng-xích, tiếp-đãi một cách rất tử-tế.

Nguyên *Mạnh-lệ-quân* đã biết trước rằng thế nào mình cũng ắt phải giam vào ngục-thất, sáng hôm ấy đã báo *Vinh-phát* đi theo, cho nên bấy giờ có *Vinh-phát* hầu-hạ. Và thế-ngục quan đã dọn riêng một cái phòng để cho hai thầy trò ở.

Lại nói chuyện khi vua *Thành-tôn* thoái triều rồi, cha con *Mạnh-sĩ-nguyên* với vàng vào ngục-thất để thăm hỏi. Thế-ngục quan mới vào, *Mạnh-sĩ-nguyên* khuyên giải *Mạnh-lệ-quân* mà rằng :

Thánh-thượng dẫn hạn trong 3 ngày rồi đem hành-hình, nhưng con chớ có lo-sợ. Sau khi ba ngày, chúng ta sẽ tìm cách bảo-lãnh cho con.

Mạnh-lệ-quân cười thầm : ta đây há lại không biết chắc rằng đại-mệnh chẳng hề chi hay sao. Nghĩ vậy, mới dặn *Mạnh-sĩ-nguyên* rằng :

— Thân phụ về nhà, chớ nói cho thân-mẫu con biết rằng thánh-thượng bận trong ngày rồi đem hành-hình, kẻo thân-mẫu con lại có ý phiền muộn.

Mạnh-sĩ-nguyên khen phải, dặn thế-ngục-quan phải tiếp-đãi tử-tế, rồi sau sẽ có trọng thưởng. Thế-ngục quan vâng mệnh. Cha con *Mạnh-sĩ-nguyên* về phủ, *Hàn* phu-nhân đón mà hỏi rằng :

— Việc con gái tôi tâu xin cải-trang thế nào ?

Mạnh-sĩ nguyên thuật chuyện cho nghe và bảo rằng :

— Ta chắc sau 3 ngày nữa sẽ được vô-sự.

Hàn phu-nhân nghe nói, vẫn không yên lòng. Lại nói chuyện *Lương* thừa-tướng buổi sáng hôm ấy không vào triều, sai người dò-la tin tức. Người nhà về báo tin Trung-hiền-vương sự ngẫu người đi, và *Lễ* thừa-tướng bị giam vào ngục, vân vân.

Nàng *Tô-hoa* khóc mà nói rằng :

— Hai mẹ con nhà tôi chịu ơn bọ *Mạnh* nhiều lắm, nếu bọ *Mạnh* xảy có việc gì thì tôi không thể nào sống một mình cho được

Lương thừa-tướng khuyên giải mà rằng :

— Họ *Mạnh* đã bị giam ngục, tất là tính-mệnh không hề chi, con cứ yên lòng, chớ có lo-ngại.

Nàng *Tô-hoa* vào trong phòng, sửa-soạn mâm nệm cùng tiền-bạc thoắt-thang, sai người nhà đem vào ngục thất, giao cho *Vinh-phát* thu nhận để dùng dụng.

Mạnh-lệ-quân có ý cảm-kích mà khen rằng :

Vợ chồng thật, có lẽ cũng vì-tất đã cư-xử được như thế. Nàng đối đãi với ta thật rất tử-tế !

Lại nói chuyện cha con *Hoàng-phá-kinh* về phủ. *Doãn* phu-nhân cùng *Tô-đại-nương* đón hỏi việc *Mạnh-lệ-quân* xin cải-trang thế nào. *Hoàng-phá-kinh* thuật chuyện cho nghe. *Giang-tam-tẩu* nghe nói, cũng phân-vân mà oán-trách riêng rằng *Lưu-yên-ngọc* rằng :

— Sao càng lại dùng điệu-kế mà xui người ta tâu xin Hoàng-hậu khám-nghiệm làm gì. Nay *Tô-anh-tuyết* cũng được ở tiền nàng thì thật tự nàng làm ra vậy.

Nàng *Lưu-yên-ngọc* nói :

— Ta chỉ nên yên phận, chớ có oán-trách.

Lại nói chuyện Hoàng-thái-hậu ở trong cung, bỗng thấy nội-giám vào tâu rằng :

— Thánh-thượng truyền đem *Lễ* thừa-tướng giam vào ngục-thất để sau 3 ngày nữa rồi sẽ hành-hình.

Hoàng-thái-hậu bảo *Trường-hoa* hoàng-hậu rằng :

— Hoàng-hậu đang có thai, ngồi lâu cũng mỏi-mệt, nên về cung yên nghỉ, còn việc bọ *Mạnh*, để có ta đây, thế nào thánh thượng cũng phải khoan-thai.

Trường-hoa hoàng-hậu tâu rằng :

— Toàn-gia tôi chịu ơn bọ *Mạnh* nhiều lắm, nếu bọ *Mạnh* chưa tha thì tôi không thể nào yên lòng mà về cung được.

Buổi trưa hôm ấy, vua *Thành-tôn* vào cung, Hoàng-thái-hậu sai nội-giám triệu đến. Khi vua *Thành-tôn* đến, Hoàng-thái-hậu bảo vua *Thành-tôn* cùng *Trường-hoa* hoàng-hậu thì lễ phu-phụ rồi cho ngồi. Vua *Thành-tôn* bèn hỏi rằng :

— Họ *Mạnh* biến loạn âm dương, có lội đáng chém, có sao mẫu hậu lại giảng chỉ ân xá ?

Hoàng-thái-hậu liền cười mà bảo rằng :

Một người con gái mà có thì học, làm đến thừa-tướng như thế, thật là cái điểm hay cho nước nhà. Huống chi ta được sống thừa, cũng nhờ có tay nàng cứu chữa. Và nàng lại biết liệu mình thế tiếc, lập được thiên công-trạng, ta nên mau mau ân-xá, khiến nàng được kết duyên cùng nhà *Hoàng-phá* mới phải, cớ sao lại đem giam vào ngục-thất thì còn ra thể nào ?

Vua *Thành-tôn* không biết nói thế nào cho được, mới phải đáp rằng :

— Vâng mệnh mẫu-hậu, đến ngày mai con xin khoan tha.

Trường-hoa hoàng-hậu tạ ơn, rồi về cung yên nghỉ. Vua *Thành-tôn* cũng về thiên-điện để yhé ăn. Lại nói chuyện *Mạnh-lệ-quân* ở trong ngục, nàng *Tô-hoa* sai người đưa cơm rượu vào. *Mạnh-lệ-quân* nói với *Vinh-phát* rằng :

— Ta đang làm thừa-tướng, đứng đầu hàng trăm quan, mà nay bỗng bị giam vào ngục-thất, thế mới biết sự vinh-hoa phú-quí ở trong đời người, chẳng khác chi một trường xuân-mộng vậy.

Hai thầy trò luống những ngậm-ngùi than thở cùng nhau. Lại nói chuyện vua *Thành-tôn* ngày hôm sau không có việc gì, cũng không ra ngự triều, nghĩ thầm : trẫm vì chút tình riêng mà đem họ *Mạnh* giam vào ngục-thất, nhưng họ *Mạnh* thật là người tiết-liệt, nếu ta không xá tội thì sao cho thiên-hạ phục tình. Nghĩ vậy, mới truyền thảo chiếu, sai nội-giám vào ngục-thất, xá tội cho *Mạnh-lệ-quân*. Rồi giám-quốc ngựa vào ngục-thất, thế-ngục quan với vàng sửa-soạn hương án để *Mạnh-lệ-quân* ra tiếp chiếu.

« Thừa thiên hưng vận, Hoàng-đế « chiếu rằng :

« Mạnh-lệ-quân kia nguyên là nữ-« lưu, dám giả dạng nam-trang, làm « đến thừa-tướng, thật là đều tội với « danh-giáo. Chiếu lượt thì đáng lẽ « phải xử quyết để răn kẻ khác, chỉ « vì họ Mạnh tỉnh nghề làm thuốc, « đã từng chữa khỏi bệnh ngự cho « Hoàng-thái-hậu. Nay trẫm phụng « chỉ Hoàng-thái-hậu ra ơn rộng lượng ân-« xá.

« Muốn noi đạo-hiếu, vậy phải « đạo-cách mà ban ơn ;

« Thể chất lông nhân, khiến được « toàn sinh mà khỏi tội.

« Chuẩn cho Mạnh-sĩ-nguyên được « lĩnh Mạnh-lệ-quân đem về, gả cho « Hoàng-phá-thiên-hoa làm chính-« thất, hạn đến ngày 15 tháng 8 này « thì làm lễ kết-hôn.

(Còn nữa).

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant : NGUYỄN-TẤN-LOÃN